

శ్రీః
శ్రీమతే రామానుజాయ నమః
శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

శ్రీనివాసరామానుజమహాదేశికైః (మైసూర ఆండవన్)
సంస్కృతభాషాయాం అనువాద్య అనుగృహీతం
శ్రీమద్వేదాంతాచార్యవిరచితం

॥ పరమపదసోపానం ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

శ్రీ రంగరామానుజ మహాదేశికన్

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

॥ పరమపదసోపానం ॥

శ్రీమాన్ వేంకటనాథార్యః కవితార్కికకేసరీ ।

వేదాంతాచార్యవర్యో మే సన్నిధతాం సదా హృది ॥

పక్షీశేఽత్యంతవీరే ద్విజవరసమితౌ భోగ్యపీయూషవార్ధౌ

తల్పీభూతే వదాన్యః ప్రముదిత ఉదితస్సహ్యకన్యాంతరీపే ।

గోపాలస్సన్ స్వగీతం వివరితుమిహ తాం లక్ష్మణార్యాత్మనా యః

తస్యాయం సౌదగంధః కిల ఫణితిషు నస్సుస్థిరస్సంప్రవాతి ॥ 1 ॥

ప్రారబ్ధైర్దురితైర్విలోక్య మనసా చోరేణ దుర్దారుణైః

గాఢాజ్ఞానతమిస్రచక్రవశగశ్శబ్దాదయో భోగదాః ।

ఇత్యేవాసమపంకగర్తపతితో న స్యాత్తథైషా కిల

ప్రోక్తా దివ్యపదాధిరోహణస్పృతిః వేదావతంసోక్తిభిః ॥ 2 ॥

శాస్త్రార్థాన్మూలసూక్ష్మాన్ విదురపి చ కలాస్తాశ్చ సర్వా విబోధుం

దక్షా ధర్మాధ్వరక్షాచరణపటుధియోఽప్యాగమాంతార్థదాశ్చ ।

పాపద్వంద్వోఘముక్తా భగవదభిమతేప్పావిహీనా యది స్యుః

అత్రత్యాస్మద్భవస్థిత్యభిహతినిపుణస్యేహ నారాయణస్య ॥ 3.1 ॥

సదైవ లక్ష్మీసహితస్య జాత్వపి (చాపి??)

శ్రియావినానాస్థితదైవతస్య ।

సర్వేశతాయాం దృఢతానభిజ్ఞాః

సోపానమార్గాచ్చ దృఢాత్ బహిష్ఠాః ॥ 3.2 ॥

శ్రీవత్సం వైజయంతీమపి సహ రమయా వక్షసాఽలంకరిష్ణోః
 వాచో యే వావమన్యంత ఇహ పునరవిద్యాం తదీయా వ్యథాశ్చ |
 భుక్త్వాత్రస్థాపయత్తద్భ్రమణమతిచిరాత్ సంసృతౌ వీక్ష్య చాథో
 నిర్విణ్ణా లజ్జమానా ఉపనిషదుదితోపాయ ఏవాశు యాంతి || 4 ||

వ్యోమేవస్థాయితావత్తిమిరతతిగతాచిత్ప్రకారం చిరేణ
 కాలే భూయోఽపి చైకీకృత ఇవ సతి కల్పాంత ఏవాంతమేతే |
 మాంసాస్సక్యాయచక్రభ్రమణనిపతతాం పుణ్యపాపాత్మకర్మ -
 స్రోతస్సంప్లావితానాం కమపి తటమనాలోకితానాం చ రీతిం || 5.1 ||

క్ష్యేదస్సాద్వ్యో యథా స్యాన్మధుసహిత ఇహాల్పార్థ ఏవాత్మభోగ్యః
 జ్యాయానర్థస్తధైవం హ్యవగతవిషయాణాం స్వతశ్చ ప్రకారం |
 ఏవం హ్యత్మానుభూతిం స్వయమభివిమృశన్ యస్తు నిర్వేదమేయాత్
 తస్మైవాత్మప్రయత్నాశ్శుభఫలమహితా నిత్యమేధంత ఏవ || 5.2 ||

లోకే హ్యత్యున్నతానాం సుకృతవతి ఫలేఽప్యాప్తదుఃఖాధికత్వం
 తాదృగ్భోగం సమశ్నన్ నిరవధి ముదితో నీరజాతాసనోఽపి |
 కష్టం జన్యైకనిత్యక్రియమధుముఖరక్షఃకృతం ప్రాప తాదృక్
 జ్ఞాత్వా శాస్త్రప్రవీణాః పదజష ఋజవో నేయురుగ్రం భవం తు || 6 ||

మానాతీతపరిచ్ఛదాస్సమధికా విత్తేశతాదిత్వతః
 నేముర్దామధరా ధరాధిపతయో యాన్ సార్వభౌమాంశ్చ తే |
 యాతా నన్వమృతద్యుతిగ్రహపతీ యాతౌ చ తారాగణః
 నాశం యాత్యథ శిష్యతే చ పరమాకాశస్స సూక్ష్మః పరః || 7.1 ||

వృషా చ వృషభధ్వజో ద్విగుణితద్వయాస్యశ్చ తే
 న సంతి హి యదా తదా సకలకారణత్వం చ నః |
 రమేశితురవేక్ష్య తం నరకమేవ నాకం త్వితి
 ప్రియం చ పరమం పదం కిల గవేషయంతే బుధాః || 7.2 ||

సక్తాస్త్యాజ్యేషు ధర్మేష్వవిరత మరతా ముక్త్యపాయేఽల్పకేఽర్థే
 వ్యగ్రా యే బంధవస్తే న హి తదిహ సహైకేప్పుభిస్సోఽథ కిం చ |
 కోపాద్యాధ్వాపనేతుః వివిధతనుపరిభ్రాంతిహర్తుర్గురోర్నుః
 కారుణ్యాత్ గోప్రియస్యశితురమలపదం ధారయామశ్శిరస్సు || 8 ||

ప్రాప్తానీవాగమిష్యంత్యపిమితిరహితానీహ భోగాదినా న
 క్షయాణీద్యంశి దుఃఖాన్యపరి చ దదతో తీవ్రపాపౌషువహ్నీః |
 ఏధీభూతం చ కాలం సకలమపి గతం వీక్ష్వ భూయోఽపి తద్వత్
 న స్యుస్సంసారగర్తే నిఖిలమవసరం యాపయంతో యథా న || 9.1 ||

దగ్ధం గర్భగతార్భకం కమపి యో ముగ్ధం శిశుం నిర్మమే
 ధత్తే యస్తులసీస్తజం సురభితాం తస్యాద్భుతేహావతః |
 విధ్యుక్తిప్రవిదశ్చ ముక్తివిహతిక్షోదీకరిష్యత్తయీ -
 చూడావాక్షు గిరం ప్రపత్తిమహితామేకాం హితేఽధీయతే || 9.2 ||

గర్భావిర్భూతదుఃఖాద్యపసృతినిరతా ముక్తిసక్తాః ప్రవృత్తాః
 అచ్ఛేద్యే భక్తియోగే తదను చ చిరసాధ్యేఽక్షమాస్తం విహాయ |
 శ్రీమన్నారాయణస్యైవ హి చరణయుగం యే శరణ్యం ప్రపన్నాః
 స ప్రీతస్సర్వదాయీ స్వయమితి కరుణాం సంప్రతీక్ష్యాసతేఽత్ర || 10 ||

ప్రారభే పాపసంఘే ఫలముఖదురితం చాంతరాన్యద్యదంహః
 ప్రారభాత్ పూర్వపాపాత్ ప్రథమమఖిలమప్యజ్జిహాయాథ తత్ర |
 ప్రారభాంశేఽపి కించిత్ విహితభరనరార్తిప్రకారం విమృశ్యై -
 తత్సామ్యాత్మానుకంపాత ఇహ దహనయుక్తాలవత్ సంప్రదగ్ధ్య || 11.1 ||

త్యక్త్యైవం చోత్తరాఘే మతికృతమథ విశ్లిష్టమజ్ఞానపూర్వం
 కర్తుం సంకల్ప్య చాంశం మతికృతమితరం చానుతాపాదినాఽత్ర |

క్రోడీకృత్యాభిగోప్తుస్త్యరుణితకమలాక్షస్య సంకల్పరీతిం

యే వా సమ్యజ్ న జానంత్యథ చ పశవ ఏవాష్ట చ ద్వౌ చ తే హి || 11.2 ||

కోశావాస్యసివచ్చ మాంసమయకాయాంతర్వసద్యోగినః

కర్తుం పూర్ణనిరంతసద్గుణపరబ్రహ్మానుభూత్యాత్మనః |

సౌరభ్యామృతకాంతిపూర్ణతులసీమాలోఽఖిలాధీశ్వరః

కారేవాత్తవపుర్వినాశ్య కురుతే రీతిం సుమార్గాన్వితాం || 12 ||

అక్షాణ్యాదౌ ద్విపంచ స్వమనసి కలయన్ ప్రాణవాయౌ తతస్తా -

న్యేకీకుర్వంశ్చ జీవే సుగుణవతి తతస్సూక్ష్మభూతైస్సహాధో |

సర్వాణ్యేతాని తాని స్వయమవితుమధిష్ఠాయ హార్దః ప్రభుస్సన్

ద్వారైరభ్యంతరే చ ద్వయయుతనవభిః వర్షణో నిర్మితస్య || 13.1 ||

దృఢబంధనస్య మూర్ఢద్వారం చోద్ధాటయన్నస్మాన్ |

పరమపదవర్త్య నేతుం సంకల్పితవాన్ హి కరుణాలుః || 13.2 ||

సార్థం బ్రహ్మాపురేశజీవవపుషా సర్వజ్ఞహార్దేన యే

బంధాత్ బ్రహ్మాపురాత్ తదీయకృపయా ప్రస్థాపితా దేహినః |

ఏతాం సాదరం అర్చిరాదివిబుధైర్మాయాం సముత్తారితాః

ముక్తిస్థా న పునర్భవాఘనిలయావర్తాపగావర్తినః || 14 ||

మోక్షం చోపేక్ష్య పూర్వం వయమిహ విబుధస్త్రీకటాక్షం వినాన్యత్

శస్త్రం నో మీనకేతోర్ధనురపి న వినా తత్తనూభిః పరం స్యాత్ |

పీయూషం దేవయోషిన్మధురవచనతో నాన్యదిత్యేవ మత్యా

వ్యామోహం ప్రాప్తవంతస్తమఖిలమసహం ప్రాజహమాతిశుద్ధాః || 15.1 ||

సంభేదో జలధిర్న చాపర ఇతీవేహ బ్రువాణైర్జనైః

కార్యం చైవ హి కారణం త్వితి వదద్భిర్దర్శితానధ్వనః |

సర్వానర్హపథోఽపి తేరిమ వయం కించ ప్రశస్తం పదం
గంతుం సత్పథమీక్షిషీమహి పరం చానందినోఽభూమ చ || 15.2 ||

తత్తత్సంస్కృతిభిర్ద్వైర్భవరతైరన్యైరుపాయైః పదం
కిం వాఽద్యావధి సాధితం హ్యజపదాద్యేతత్ కియత్కాలికం |
నిర్దుఃఖాత్మభరార్పణేన తులసీమౌలేరఘోన్మూలినః
భోగ్యేనోత్తమవర్తనాప్యమతులం ధ్యాయేమ విష్ణోః పదం || 16 ||

స్తోతస్వీన్యామనాదిద్వివిధదురితరూపాపగాయాం పతిత్వా
యాతేష్వస్మాస్వదృష్ట్వా నిజనియతివశాత్ చంచలాయాం స్థిరాయాం |
మాధ్వీలిణ్మానితేందీవరసుమవిహారంత్యాం తదైవేందిరాయాం
రాజంత్యాం వైజయంత్యాం మణిమయధనురాకారవంత్యాం చ
సత్యాం || 17.1 ||

ఆకాశే పరమే ప్రవర్షతి కృపాం పాథోముచీవాగతాం
స్వచ్ఛాం తాం విరజాం విలోక్య శిశిరాం శ్రీశస్య సంకల్పతః |
సంతీర్యాఽమృతవాహినీం త్వపునరావృత్త్యాత్తపారేక్షిణాం
ముక్తానాం గతిసత్మియాశ్చ విశదీకర్తుం హ్యభూమ క్షమాః || 16.2 ||

యస్యాశ్లిష్టోరసి శ్రీరుపచితసుమనాస్తస్య నః పుణ్యహేతోః
నిత్యావాసప్రధానం నిరుపమమతిభోగ్యం గతాస్సమ్మిలంతః |
ముక్తైర్నిత్యై రసజ్ఞాపరిచితనిగమాంతస్థసామానుగానం
సర్వం ఛందోనిబద్ధం ద్రవిడకృతిశుభాశాసనం కీర్తయామ || 18 ||

దుర్వారోరుపరాక్రమోరగనిగీర్ణోఽర్కో విముక్తో యథా
మాలిన్యాక్తవిశోధితాతివిమలా ముక్తాఽతిమూల్యేవ చ |
పారావారవిపత్పరాహతిమతీ నౌకేవ పారం గతా
నిర్ముక్తో వనవహ్నితా పరివృతో దంతీవ సంతాపితః || 19.1 ||

కాంతేవాశ్లిష్టకాంతా వశవితుమవశం క్లేశితాప్త్యాఽథ హృష్టా
 బంధాదుగ్రాద్విముక్తో ధరణిపతిసుతో లబ్ధరాజ్యో యథా వా |
 ఆత్మానం ఛాదయంతీం ప్రకృతిమిహ విహాయైవ దేవాదిరూపాం
 ధామ ప్రాప్యానుభూయోన్నతమతిసుఖదం చైకతాం ప్రాప్నవామ || 19.2 ||

భూమౌ మోహం విస్సృజ్య ప్రచకితమనసోఽథో ఫలాన్యస్థిరాణి
 త్యక్త్వా సమ్యక్ విముక్తిప్రద ఇహ కమలాక్షాన్న చాన్యస్సమర్థః |
 ఇత్యాలోచ్యాతిభీతాస్తదుభయపదపద్మాశ్రితా ఉగ్రబంధాత్
 విస్తస్తాః పారమాప్తుం పరమపదమితా అర్చిరాద్వైవ గత్యా || 20.1 ||

తత్రాలోక్యాద్భూతాని క్షితితలవిదితాశ్చర్యరీత్యైవ సర్వా -
 ణ్యామ్నాయం సామ గాత్వా పరమపదలసన్నిత్యముక్తైస్సమం చ ||
 నానారాగప్రపంచాపరిచితమధురాపూర్వారాగైకగేయం
 గాయామానంతకాలం శుభభరితసమాశాసనం మాధవస్య || 20.2 ||

దుర్వారాఖిలదుష్కృతే విగలితే పూతా వయం ప్రస్థితాః
 ముక్తిం ప్రాప్య సమాశ్రయస్య కమలావక్షోవిభూషామణేః |
 శ్రీనాథస్య నియోజితాః కరుణయా సేవారసాస్వాదనే
 నత్వా తుష్టహృదశ్చ సద్గుణనుతీరుద్ధాయ సన్నర్త్య చ || 21.1 ||

ఆకర్ణ్యాశ్రుతపూర్వకర్ణమధురం గానం చ సామశ్రుతేః
 ఆకాలం త్వతిదుర్లభే ప్రవహతి స్వానంద ఉద్రోధసి |
 భక్తిం తాం పరమామవాప్పుమ తథానావృత్తసేవాప్తయే
 మేదిన్యాం తు లభామహే విధిబలోత్కర్షాన్నివాసం పరం || 21.2 ||

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

గురుస్తయ్యంతార్యః పరమపదసోపానమితి యాః
 హితాయ వ్యాతేనే ద్రవిడగిరి గాధాస్సుమనసాం |

విపశ్చిత్ గోపాలో వ్యవృణుత చ కర్ణాటకగిరా
సురోక్త్యా చ శ్లోకీచకర పరయాచార్యకృపయా ॥

॥ ఇతి పరమపదసోపానం సమాప్తం ॥

కవితార్కికసింహాయ కల్యాణగుణశాలినే ।

శ్రీమతే వేంకటేశాయ వేదాంతగురవే నమః ॥